

Genel Olarak İhalenin Tanımı

Kamu hizmeti kavramının gelişimi ve değişimi ile devlet, bizzat yerine getirmek yerine kamu hizmetlerini işinde ehil, nitelikli ve özel kişiler eliyle yürütmeyi tercih etmektedir. Günümüzde bir hizmetin “kamu hizmeti” sayılması için devlet tarafından organize edilmesi zorunluluğu ortadan kalkmıştır. Zira özel kişilerce yürütülmesi, bir faaliyetin kamu hizmeti niteliğini değiştirmeyecektir

Kamu hizmetinin görülmesi için idare ile özel kişi arasında sözleşme imzalanması gerekir. Nitekim sözleşme ve sözleşmecinin seçimi kanunlar ve diğer mevzuat ile belirli usullere tabi kılınmıştır. İşte sözleşme imzalanacak özel kişinin seçilmesi için izlenecek usul ve esaslar “kamu ihalesi” olarak ifade edilir. İhale kavramı Türk Dil Kurumu sözlüğüne göre “iş, mal vb.ni bir çok istekli arasından en uygun şartlarla kabul edene verme, eksiltme veya artırma” anlamına gelmektedir. Türkçede ihale kavramı mal, hizmet alım-satımı veya yapım işlerinin açık ve rekabetçi bir ortamda, artırma yahut eksiltme yöntemleri ile en uygun teklifte bulunan kişiye verilmesi anlamında kullanılmaktadır Bu kavram yalnızca mal ve hizmet alımını değil, bir malın gerçek değeriyle satılmasını sağlamak için istekliler arasında rekabetin sağlanarak artırma yapılmak suretiyle satışını da kapsar

Ekonomi bilimi açısından ihale farklı bir anlam taşımaktadır; Ekonomide ihale kavramı, kaynakların dağıtımının ve fiyatların, piyasa katılımcılarının teklifleri ile belirlendiği, kendine has kuralları olan bir piyasa mekanizması olarak tanımlanır. İhale ekonomik yönüyle bir tahsis yöntemidir. Bir malın piyasa fiyatının bulunmadığı ya da belirsiz olduğu durumlarda ihale düzenlemeleri fiyat oluşturma sürecinde önemli bir rol oynar

bir malın gerçek değeriyle satılmasını sağlamak için

istekliler arasında rekabetin sağlanarak artırma yapılmak suretiyle satışını da kapsar.

Ekonomi bilimi açısından ihale farklı bir anlam taşımaktadır; Ekonomide ihale kavramı, kaynakların dağıtımının ve fiyatların, piyasa katılımcılarının teklifleri ile belirlendiği, kendine has kuralları olan bir piyasa mekanizması olarak tanımlanır. İhale ekonomik yönüyle bir tahsis yöntemidir. Bir malın piyasa fiyatının bulunmadığı ya da belirsiz olduğu durumlarda ihale düzenlemeleri fiyat oluşturma sürecinde önemli bir rol oynar.

Kamu maliyesi yönüyle ihaleler, kamu maliyesini oluşturmak üzere kamu fonlarının harcanmasında, paranın karşılığını en iyi şekilde alabilmek adına kamu alıcısı ile piyasa arasındaki etkileşimi kontrol etmeyi amaçlayan düzenleyici bir rejimdir⁸. Kamunun gelir gider dengesinin kontrol altında tutulması bakımından önemli bir yere sahiptir. Aleri ve rekabetçi bir ortamda gerçekleşen ihaleler, vatandaştan toplanan vergiler ile oluşturulan maddi kaynağın yerinde, en verimli şekilde, yine vatandaş yararına kullanılması amacına götüren yegane araçtır

İdare hukukunda ise “ihale”, kamunun alım-satım, kiralama veya yapım işleri için, akdetmek durumunda olduğu sözleşmenin tarafını seçmek üzere yürüttüğü bir süreci ifade etmektedir.

İdarenin görev alanına giren hizmetlerin yürütülmesi için gereken mal ve hizmetlerin, karşılığı idare tarafından ödenmek şartıyla maliyet ve kalite bakımından en uygun teklifi sunan özel kişi tarafından karşılanması için yapılacak sözleşmenin, kanunlar ile konulan usul kullarının öngördüğü bir dizi işlemin bütününe ihale adı verilmektedir.

Bu nedenle “ihale”, tek bir işlemi değil bir süreci ifade etmektedir.

İhale yetkilisince ihale onayının verildiği andan başlayarak,

şartname düzenlenmesi, şartnamenin ve ihale gününün ilan edilmesi, tekliflerin sunulması, tekliflerin değerlendirilmesi ve uygun görülen teklif sahibi ile sözleşme imzalanmasına kadar ilerleyen tüm işlemler ihale sürecinin ayrılmaz parçalarıdır .

İhale kavramı geniş ve dar olmak üzere, iki farklı anlama sahiptir. Dar anlamıyla ihale, kamunun ihtiyacı olan mal, hizmet ve yapım işlerinin temin edilebilmesi için idarenin yapacağı sözleşmenin karşı tarafını belirlemek üzere zincirleme olarak yaptığı işlemlerdir.

Geniş anlamda kullanılan ihale kavramı ise, idarenin yalnızca akdedeceği sözleşmenin tarafını seçeceği bir yarışmayı değil, ayrıca tek yanlı bir işlem ile kamu hizmeti görülmesi amacıyla ruhsatname vereceği özel kişinin belirlendiği süreci de kapsamaktadır.

İhaleler, idare adına yapılan satım ve kiraya verme işlemlerinde artırma, mal ve hizmet alımı ile kiralama işlerinde ise eksiltme esasına göre yapılmaktadır. Artırma usulünde teklif edilen bedelin en yükseği, eksiltme usulünde ise verilen tekliflerden tercihe layık görüleni bulunarak belirlenen iş teklif sahibinin üzerine bırakılmaktadır¹⁶. İhale, hangi maksatla olursa olsun, bir sözleşmenin yapılması amacıyla en uygun fiyatın belirlenmesine yönelik bir yarışmanın açılmasıdır.